

BİREYSEL EMEKLİLİĞİN TÜRKİYE'DEKİ DURUMU VE GELİŞİMİ

Yeşim CAN

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Gençosman Mah. Çiğindere Cad. Şehit Teğmen Ali Yılmaz Sok. No:6/3 Güngören/İSTANBUL
E-posta: yesimcn@yahoo.com

Özet

2003 yılında yürürlüğe giren Bireysel Emeklilik Sistemi, sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak gönüllü katılım esasına dayanan bir fonlama sistemidir. Sistemin mikro amacı, kişileri tasarrufla yönlendirerek bu tasarrufların emeklilik dönemlerinde ek gelir olarak kullanabilmelerini sağlamak, makro amacı ise ülke ekonomisine kaynak yaratmaktır.

Sistemde toplanan tasarruflar, emeklilik yatırım fonlarına aktarılıp para ve sermaye piyasalarında işleme konulmaktadır. Küçük ve dağınık tasarrufların yastık altından çıkarılıp piyasada uzman portföy yöneticileri tarafından değerlendirilmesi, finansal piyasaların gelişmesine ve derinleşmesine yardımcı olmakta, hatta finansal yeniliklerin meydana gelmesi ve piyasaların modernizasyonu için de önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Finansal piyasalar geliştikçe ve derinleştikçe özel sektörün finansmanına yönelik imkanlar artacak, riskin dağıtılmasına katkıda bulunup, uzun vadede yüksek getirili projelere finansman sağlayarak ekonomik büyüme üzerinde de uyarıcı etki yaratacaktır. Bu çalışmada bireysel emekliliğin finansal piyasalar içindeki önemine değinilecek ve sistemin Türkiye'deki gelişimi incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Emeklilik Sistemi, Özel Emeklilik Fonları

Alan Tanımı: Bireysel Emeklilik Sistemi-Finansal İktisat (Ekonomi)

DEVELOPMENT AND STATUS OF INDIVIDUAL PENSION SYSTEM IN TURKEY

Abstract

Individual Pension System, launched in 2003, is a funding system based on voluntary participation, supplementing social security. Micro target here is to guide individuals towards savings, to be used as additional income; while macro target is to create resources for economy. Savings are transferred into pension investment funds in capital markets. Inclusion of minor savings into economy and their evaluation by portfolio manager improve markets. Funding tools of private sector increase; contributing to risk distribution; providing funding for high profit projects, with stimulus on economic growth. In this study, the importance of individual pension system for financial markets will be discussed with analysis of Turkish system.

Key Words: Individual Pension System, Pension Funds, Financial Markets

JEL Classification: J26,G23, G19

1. GİRİŞ

1.1. Türkiye'deki Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Genel Bilgi

Bireysel Emeklilik Sistemi (BES), mevcut kamu sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak getirilen özel bir fonlama sistemidir. Gönüllü katılım esasına dayanan bu sistemin mikro amacı;

bireylerin aktif çalışma döneminde tasarruf yapmasını sağlamak, bu tasarrufların emeklilik döneminde ek gelir ihtiyacı hissedildiğinde kullanılmasına olanak vermektir. Makro amacı ise; ekonomiye uzun dönemli kaynak yaratmaktır.

Bireysel emeklilik sistemine medeni hakları kullanma ehliyetine haiz istekli her kişi katılabilir. Sisteme katılım için bir emeklilik şirketi ile emeklilik sözleşmesi imzalamak yeterlidir. Süreçte ilk önce kişi bir emeklilik şirketine kendi isteğiyle başvurabilir veya emeklilik firmalarının satış danışmanları tarafından kişiyle irtibat kurulup, sistemin özellikleri aktarıldıktan sonra başvurusu alınabilir. Katılımcı, bireysel emeklilik aracısı ve emeklilik şirketi arasında imzalanan emeklilik sözleşmesi, teklif formunun imzalandığı tarihi takip eden 30. günde yürürlüğe girer.

Emeklilik şirketi tarafından tahsil edilen katkı payları, varsa kesintiler yapıldıktan sonra emeklilik yatırım fonlarında değerlendirilir. Katılımcı, birikiminin hangi fon veya fonlarda değerlendirileceğine risk ve beklenti tercihine göre kendisi karar verir. Katılımcının her ay düzenli olarak yatırdığı katkı payları her emeklilik firmasının en az 3 tane kurmakla zorunlu olduğu emeklilik yatırım fonlarında uzman portföy yöneticileri tarafından yönetilir. Ancak sistemde katılımcılara herhangi bir getiri garantisi verilmemektedir.

Birikimler, bireysel hesaplarda takip edilmekte ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından uygun görülen bir saklama kuruluşu olan Takasbank'ta saklanmaktadır. Sistem, başta Hazine Müsteşarlığı olmak üzere, SPK, Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM), Takasbank ve bağımsız denetim şirketleri ile iç denetim organları tarafından gözetim ve denetim altındadır (EGM,2004:21).

Emekli olmak için katılımcının, sisteme ilk giriş tarihinden itibaren 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi ve 56 yaşını doldurması gerekir. Katılımcı, emeklilik sözleşmesi süresi içinde istediği anda sistemden birikimlerini alarak ayrılabilir. Ancak 10 yıl içinde sistemden çıkması durumunda birikimleri üzerinden %15, 10 yıl sonra emeklilik yaşı gelmeden çıkması durumunda ise %10 kesinti yapılır. Emekli olma hakkını kazanan katılımcı birikimleri üzerinden %3,75 vergi vererek maaşını almaya başlayabilir veya birikimini toplu halde alabilir.

1.2. Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemi’nin Gelişimi

Türkiye’ye bireysel emeklilik sisteminin getirilmesindeki en önemli neden Sosyal Güvenlik Kurumu’muzun etkin işlememesidir. Daha önceki dönemlerde emeklilik yaşının erken olması ve aktif çalışabilecek kişilerin devletten emekli maaşı alması, ayrıca geçmiş yıllarda SSK ve Bağkur’da sık sık prim aflarının gündeme gelmesi gibi sebepler sosyal güvenlik sisteminde büyük gelir kayıplarına neden olmuştur. Bunların yanı sıra toplanan primlerin etkin değerlendirilmemesi de bu sisteminin bütçedeki büyük kara delik haline gelmesini kolaylaştırmıştır. Sistemde ilk yıllarda biriken fonlar nedeniyle 1990’lı yıllara kadar aktüeryal dengesizlik açığa çıkmamıştır. Biriken fonların iyi değerlendirilememesi ve erimesiyle birlikte sosyal güvenlik açıkları makro ekonomik dengeleri sarsıcı boyutlara ulaşmıştır (Acartürk, Bayri,2006:11-14). 1990’ların sonlarına doğru sosyal güvenlik reform çalışmalarının başlamasıyla birlikte 1999 yılında tamamlayıcı nitelik taşıyan Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu çıkarılmıştır. Kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 28 Mart 2001 tarihinde kabul edilmiş, 7 Ekim 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 27 Ekim 2003 tarihinde ilk emeklilik planlarının onaylanmasıyla da bireysel emeklilik sistemi fiilen başlamıştır (EGM,2004:21).

2. Bireysel Emeklilik Sistemi'nin Ekonomiye Etkisi ve Türkiye'deki Durumu

2.1. Bireysel Emekliliğin Finansal Piyasalara ve Ekonomiye Etkisi

Bireysel emeklilik sistemi uygulandığı ülkelerde sadece sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olmamış aynı zamanda ekonominin kalkınmasına da yardımcı olmuştur. Toplam tasarruf düzeyinin yetersiz olduğu ülkemizde, finansal varlıklar ve finansal piyasalar henüz büyüme aşamasındadır. Finansal araçlara olan talep sınırlıdır ve bunun sonucu finansal piyasalar sığ kalmıştır. Ülkemizde söz konusu tasarrufların yastık altında bulunması, yatırımlara kanalize olacak yeterli fon birikiminin sağlanmasını engellemektedir. Bu noktada ülke içindeki küçük tasarrufların bir araya getirilerek fonların büyümesine olanak vermek finansal piyasalarda derinlik oluşması sağlayabilir. Hatta piyasalarda dalgalanmaların ve spekülasyonların önüne bile geçilebilir. Bu çerçevede son yıllarda bireysel emeklilik fonları, ülkenin fon birikiminin ve net tasarruf hacminin artmasına yardımcı olacak unsurlardan biri olarak gündemdedir (Korkmaz,2007:220-221).

Emeklilik fonları gibi uzun vadeli yatırım fonlarının finansal piyasalar içinde yer alması, piyasaları derinleştirici etki yapacaktır. Bu etki, kamu ve özel sektörün borçlanma maliyetlerini düşürecektir. Kamu kesimi finansman ihtiyacı, iç ve dış piyasalarda meydana gelen gelişmeleri dikkate alarak, orta ve uzun vadede olabilecek en düşük maliyetle karşılanmalıdır. Bu çerçevede en önemli uzun vadeli kurumsal yatırım araçlarından birini oluşturan emeklilik fonları, söz konusu amaca hizmet edebilecektir. Türkiye'de bireysel emeklilik fonlarının gelişmesinin, finansal piyasalardaki volatilitiyi azaltıcı yönde etki yapacağı öngörülmektedir. Normal olarak daha uzun vadeli hareket eden bu fonlar, Hazine'nin gözünde uzun vadeli kağıt satabileceği önemli bir müşteri hüviyetini kazanmaktadır. Başka bir deyişle gelişen bireysel emeklilik sistemi, Hazine'nin iç borçlanma ihalelerinde daha düşük faizlerle ve daha uzun vadeli olarak borçlanabilmesine olanak sağlayabilir. Gerek sürdürülebilir büyüme gerekse düşük enflasyon oranına ulaşma amacı çerçevesinde; tasarrufların büyütülmesi, ülkemizin ekonomik sorunlarının aşılmasında önemli bir rol oynayacaktır (Korkmaz,2007:225). Emeklilik yatırım fonlarının finansal piyasalara bir başka katkısı ise, menkul kıymetlere sabit bir talep yaratması sonucunda, piyasada likidite ve istikrar sağlayarak, yatırımcılar için maliyetlerini düşürmeleri olacaktır. Tüm bunların bir sonucu olarak kısa vadeli stratejik amaçlı alım satım işlemleri, yerini büyük ölçüde uzun vadede getiri elde etme amacına yönelik kurumsal yatırımlara bırakmaktadır. Emeklilik yatırım fonlarının istikrarlı ve uzun dönemli yatırımların sermaye piyasalarına kanalize edilmesi etkisinin sonucunda piyasalardaki volatilitenin düşmesi suretiyle istikrarlı bir büyüme sağlanabilecektir. Yüksek volatilité, hisse senedi fiyatlarının kaynak tahsisinde güvenilir bir gösterge olmasını engellemekte, dolayısıyla riskten kaçınan yatırımcıların hisse senetlerinden uzaklaşmasına neden olmaktadır. Bu durum halka açık işletmelerin kaynak maliyetlerini artırmaktadır. Emeklilik yatırım fonlarının geliştiği ülkelerde finansal piyasalardaki talep artışına bağlı olarak fiyatların gerçek seviyelerine ulaşması, sermaye maliyetini düşürmek suretiyle menkul kıymet ihraçlarının ve yatırımların artmasını sağlamaktadır (Dalğar,2006:127).

Bireysel emeklilik fon hacminin önemli boyutlara ulaşması hisse senedi ve tahvil piyasalarının gelişimi ve derinleşmesini olumlu yönde etkilediğinden toplam tasarruf ve yatırım oranını arttırarak ve yatırımların verimliliğini yükselterek ekonomik büyüme üzerinde etkili olması olasıdır. Fon yönetim etkinliğinin artması da sigorta sektörünün gelişmişlik düzeyini pozitif yönde etkilemektedir. Bireysel emeklilik sisteminin gelişmesi aynı zamanda, sinerji yaratabildiği sigorta sisteminin uluslararası entegrasyonunu destekleyerek gelişmesine bu yolla katkıda bulunabilecektir (Aras ve Müslümov,2003:5).

Finansal hayatın birçok sahasını etkileyen ekonomik büyüme ile sermaye piyasalarının derinleşmesi, piyasa endekslerinin ve kapitalizasyonunun gelişimi arasında yüksek bir korelasyon bulunmaktadır. Finansal piyasalar özellikle de hisse senetleri piyasası etkinleşip derinleştikçe özel sektörün finansmanına yönelik imkanların artması, riskin dağıtılmasına katkıda bulunup, uzun vadede yüksek getirili projelere finansman sağlayarak ekonomik büyüme üzerinde uyarıcı etki yapacaktır (Dalğar,2006:125).

Ülkemizde bireysel emeklilik sistemi ile yaratılacak fonların artması sonucunda, mali sistemde önemli değişimlerin yaşanması beklenmektedir. Bu fonların, ülkemizde zaman zaman kısa vadeli spekülasyon sermaye hareketleri sonucu ortaya çıkan finansal krizleri engelleyeceği veya en azından krizin derinliğini azaltacak bir etki yaratacağı ileri sürülmektedir. Dünyada yaygın olarak kullanılan ve ekonomilere uzun dönemli kaynak sağlayan bireysel emeklilik sisteminin, uzun dönemde ülke ekonomisine büyük bir dinamizm getirmesi beklenmektedir (Reasürör Dergisi,2008:15-18).

Bireysel Emeklilik Sistemi'nin ekonomik kalkınmaya sağlayacağı katkıları aşağıdaki şekilde listelenebilir (EGM,2004:22). Bireysel emeklilik sistemi;

- İkinci emeklilik geliri ile bireylerin emeklilikte refah seviyelerinin artmasını sağlayacaktır,
- Altyapı yatırımları ve uzun vadeli yatırımlara kaynak oluşturarak yeni iş ve istihdam olanakları yaratacaktır,
- Uzun vadeli fonların artması mali sektörün daha sağlıklı işlemesine neden olacaktır,
- Enflasyonla mücadeleye ve istikrarlı büyümeye olumlu katkı sağlayacaktır,
- Kurumsal yatırım stratejileri ile piyasalardaki dalgalanmaların ve spekülasyonların azalmasına neden olacaktır,
- Sermaye piyasalarının derinleşmesine katkı sağlayacaktır.

2.2. Verilerle Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemi Analizi

Bireysel emeklilik sistemi Türkiye’de altı yılı aşkın bir süredir yürürlüktedir. Sistem gönüllü katılım esasına dayanmasına rağmen önemli oranda kabul görmüş ve gelişmiştir. Özel emeklilik sisteminin en önemli özelliklerinden biri, sisteme yeni giren her bir katılımcının, mevcutta devam eden katkı payı akışına en az 10 yıl yeni bir katkı payı akışı eklemesidir. Böylece sistemdeki fonlar katılımcı sayısı arttıkça adeta bir çığ etkisiyle hızla artarak büyüyecektir. Aşağıdaki sözleşme sayılarını ve fon tutarlarını veren Tablo 1 incelendiğinde, katılımcı sayısının arttıkça fon tutarlarının katlanan bir şekilde arttığı açıkça görülebilmektedir.

Tablo 1: Sözleşme Sayıları ve Fon Tutarları					
Tarih	Toplam Sözleşme ve Sertifika Sayısı	Şirketlerin Katılımcılarının Toplamı	Katılımcıların Toplam Fon Tutarı (TL)	Katkı Payı Tutarı (TL)	Yatırıma Yönelen Toplam Tutar (TL)
2003*	16.812	15.245	-	5,8	5,6
2004	334.557	314.257	-	288,3	276,2
2005	714.146	672.696	-	1.117,2	1.078,6
2006	1.141.428	1.073.650	2.814,9	2.592,4	2.512,3
2007	1.576.273	1.457.704	4.566,3	3.917,0	3.786,5
2008	1.933.266	1.745.354	6.372,7	5.467,6	5.284,2
2009	2.203.886	1.987.940	9.097,4	7.102,0	6.869,9
2010**	2.342.813	2.110.385	9.997,2	7.933,0	7.680,2

Kaynak: BES Verileri, www.egm.org.tr

* 2003 verileri, 27 Ekim 2003 tarihinden sonraki dönemi kapsamaktadır.

** 2010 verileri en son 14.05.2010 tarihini kapsamaktadır.

Bireysel emeklilik sistemine ilişkin 2005 yılı sonu verileri ile 2003 yılsonu verileri karşılaştırıldığında bu çığ etkisinin net bir şekilde ortaya çıktığı görülmektedir. 2005 sonu itibarı ile sistemde toplanan katkı payı tutarının 2003 yılı sonundaki 5,8 bin TL seviyesinden yaklaşık 185 kat artarak 1.078 milyon TL seviyesine yükselmesi bunu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

2005 yılında dikkati çeken bir başka husus ise diğer sektörlerde olduğu gibi, bireysel emeklilik sektörüne de yabancıların ilgisinin artmasıdır. Bu dönem içerisinde gerçekleşen satın alma ve özelleştirme ihalelerindeki yatırımcı ilgisi bunu açıkça göstermektedir. Bunun yanında, birçok yabancı yatırımcıdan da ülkemizdeki emeklilik şirketleri ve bireysel emeklilik sektörü hakkında giderek artan oranda bilgi talepleri gelmektedir. Bu gelişmeler ışığında önümüzdeki yıllarda da bireysel emeklilik sektörüne yabancı yatırımcıların ilgisinin artarak devam edeceği anlaşılmaktadır. Özel emeklilik ve finans konusunda dünya çapında tecrübeye sahip yabancı kuruluşların Türkiye’de bireysel emeklilik sektörüne yatırım yapmalarının, bu kuruluşların aynı zamanda dünya çapındaki tecrübe ve “knowhow” larını da ülkemize getirmelerini sağlamasından dolayı, söz konusu sistemin gelişimi açısından önemlidir (EGM,2005:2).

2008 yılında beşinci yılını dolduran bireysel emeklilik sistemi, aradan geçen süre içinde ilk yıllardaki heyecanını kaybetmeden 2008 yılında da büyümeye devam etmiştir. Geride bırakılan 2008 yılı içinde küresel piyasalarda yaşanan ve ülkemizde de etkileri görülen büyük mali krize rağmen, bireysel emeklilik sistemine yapılan yatırımlar devam etmiş ve görece bir yavaşlama olmakla birlikte büyüme trendinde önemli bir sapma görülmemiştir. Yılsonu rakamları üzerinden 2008’in bir değerlendirilmesi yapıldığında, sistemde biriken fon tutarının yaklaşık %40 artışla 6.372 milyon TL seviyesine ve toplam katılımcı sayısının %20 artışla 1 milyon 745 bine yükseldiği görülmektedir. Yüksek oranlı büyümenin ve yeni yatırımların küresel mali krize rağmen devam

etmesi, sistemin taşıdığı orta ve uzun vadeli potansiyelin yanı sıra sisteme duyulan güvenin de bir göstergesi durumundadır (EGM,2008:7).

Türkiye bireysel emeklilik verilerine altı buçuk yıllık toplu bir inceleme yaptığımızda, sistemin kısa sürede beklenenden yüksek verilere ulaştığı görülmektedir. En son açıklanan 14 Mayıs 2010 verilere göre, sözleşme ve sertifika sayısı yaklaşık olarak %138, katılımcı sayısı %137, katkı payı tutarı %1367 artış göstermiştir. Yatırılan yani tasarruf yapılan katkı payı 7.933 milyon TL'ye ulaşmıştır. Katılımcıların toplam fon tutarı 2006 yılından 2010 yılına gelene kadar %3,55 artış göstererek 9.997 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Aşağıda bulunan Tablo 2'de, BES katılımcılarının yaş dağılımı görülmektedir. En dikkat çeken konu genç neslin bireysel emekliliğe talebinin yüksek olmasıdır. İki milyonu aşan katılımcının 809.415 kişisi 25-34 yaş arası gençlerden oluşmaktadır. Sistemin başlangıcından beri de en fazla katılım bu yaş grubundan olmaktadır. İkinci sırada 699.807 kişiyle 35-44 yaş arası grup bulunmaktadır.

Tarih	Katılımcıların Yaş Dağılımı				
	25 yaş altı	25-34 yaş	35-44 yaş	45-55 yaş	55 yaş ve üzeri
2003*	827	5.342	4.998	3.723	355
2004	27.323	132.011	106.193	44.593	4.137
2005	54.480	273.557	222.494	103.172	12.439
2006	80.185	428.632	360.283	177.769	26.781
2007	106.925	579.060	485.578	246.928	39.213
2008	122.129	687.539	581.450	302.390	51.846
2009	130.082	768.511	662.309	354.770	65.482
2010**	135.750	809.415	699.807	391.704	73.709

Kaynak: BES Verileri, www.egm.org.tr

* 2003 verileri, 27 Ekim 2003 tarihinden sonraki dönemi kapsamaktadır.

** 2010 verileri en son 14.05.2010 tarihini kapsamaktadır.

14 Mayıs 2010 verilerine göre toplam 2.110.385 katılımcının %6,42'si 25 yaş ve altı, %38,39'u 25-34 yaş arası, %33,14'ü 34-44 yaş arası %18,55'i 45-55 yaş arası ve %3,50'si 56 yaş ve üzeri kişilerden oluşmaktadır.

Cinsiyet dağılımına bakıldığında yıllar içinde değişmeyen bir şekilde erkekler kadınlara oranla 1,5 kat daha fazla kişi olarak sistemde yerlerini almışlardır. Coğrafi açıdan en fazla katılımcısı olan bölge Marmara Bölgesi, en az katılımcısı olan bölge ise Doğu Anadolu Bölgesi'dir. En fazla katılım İstanbul'dan olurken en az katılım Bayburt'tan olmaktadır.

Katılımcıların tercih ettikleri fonların çeşitliliğine baktığımızda Kamu Borçlanma Araçları'na talebin yoğun olduğunu görmekteyiz. Son yayımlanan 2009 yılı gelişim raporuna göre;

katılımcıların %54,97'si Kamu Borçlanma Araçlarını (TL), %19,78'si esnek fonları, %12,87'si likit fonları, %5,09'u hisse senetlerini, %4,84'ü yabancı para cinsinden Kamu Borçlanma Araçlarını, %2,03'ü dengeli fonları ve %0,42'si ise uluslar arası fonları tercih etmektedir (EGM,2009:7). Emeklilik fonlarının %50'yi aşan oranda kamu menkul kıymetlerini içermesi, her şeyden önce sistem vasıtasıyla toplanan kaynakların büyük bir kısmının kamu kesimine transfer edilmesi anlamına gelmektedir. Bir diğer ifadeyle sistem, bu haliyle kamu kesiminin fonlanması niteliğindedir. Zaten sistemin bir hedefi de budur ancak emeklilik fonlarında biriken tutarın büyük kısmının kamu kesimine aktarılması sisteme ilişkin diğer hedeflerin gerçekleştirilmesini engelleyici niteliktedir. Sistemin bir diğer amacı olan sermaye piyasalarının derinleşmesine yardımcı olabilmesi için bir araya gelen küçük tasarrufların hisse senetlerinde değerlendirilmesi gerekmektedir (Oktayer,2007:74). Katılımcıların ekonomik kalkınmaya katkı sağlayabilmeleri için daha fazla hisse senedi fonları tercih etmesi gerekmektedir.

Aslında Türkiye'de bireysel emeklilik sistemi altı buçuk yıllık olmasına rağmen hayat sigortalarından geçişin sağlanması nedeniyle 2007 yılından beri sistem emekli vermektedir. 2009 yılı verilere göre, bireysel emeklilik sisteminden emekli olan 1.909 kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin ödedikleri kümülatif katkı payı tutarı toplamı 46,5milyon TL olurken emeklilere ödenen toplam tutar 62,9milyon TL olmuştur (BES Gelişim Raporu,2009).

3. SONUÇ

Bireysel emeklilik sistemi, 6 seneden fazla zamandır ülkemizde uygulamadadır. Kısa süreli bir geçmişe sahip olmasına rağmen, başarılı bir performans sergileyen sistemin, uzun dönemde ekonomiye ve finansal piyasalara katkısının büyük olacağı açıktır.

Bireysel emeklilik sistemindeki fon büyüklüğü en son 9.997,2 milyon TL'ye ulaşmış, katılımcı sayısı ise 2.110.385 kişiyi bulmuştur. 70 milyondan fazla kişinin yaşadığı bir ülkede, küçük ve dağınık tasarrufların bu sistemle toparlanabilmesi ve finansal piyasalarda değerlendirilme imkanının bulunması önemli bir durumdur. Bireysel emeklilik fonları ve bu fonların her geçen gün yeni katkı paylarıyla artarak sermaye veya para piyasasında değerlendirilmesi, piyasaya düzenli fon girişini sağlamada yardımcı olmaktadır. Emeklilik fonların uzun vadeli olmaları nedeniyle, kısa vade-yüksek faiz ikileminde sıkışmış olan devletin kamu borçlarını uzun vadeye yayması açısından da elverişli bir kaynak olmuş ve gelecekte de olacaktır.

KAYNAKLAR

Acartürk, Ertuğrul ve Osman Bayri. *'Türkiye'de Sosyal Güvenlik Adaleti: Finansal Bir Analiz'*, Süleyman Demirel Üniversitesi 22. Maliye Sempozyumu, Isparta, 2006.

Aras, Güler ve Alövsat Müslümov. *'Türk Sigorta Sektörünün Özel Emeklilik Reformu Sürecinde Değişen Rolü: Fırsatlar ve Tehditler'*, Doğu Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, İstanbul, 2003,1-22.

Dalğar, Hüseyin. *'Türk Finansal Piyasalarında Kurumsal Yatırımcılar Olarak Emeklilik Yatırım Fonları ve Performansının Değerlendirilmesi'*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta, 2006.

Emeklilik Gözetim Merkezi, *Bireysel Emeklilik Hakkında Genel Bilgi*, <http://www.egm.org.tr/?sid=69>, [İndirme Tarihi:01/02/2010].

Emeklilik Gözetim Merkezi, *Bireysel Emekliliğin Tarihçesi*, <http://www.egm.org.tr/?sid=70>, [İndirme Tarihi:01/02/2010.]

Emeklilik Gözetim Merkezi (2004). *Bireysel Emeklilik Gelişim Raporu*, <http://www.egm.org.tr/bes2004gr1.asp>, [İndirme Tarihi:10.05.2010]

Emeklilik Gözetim Merkezi (2005). *Bireysel Emeklilik Gelişim Raporu*, <http://www.egm.org.tr/bes2005gr.asp>, [İndirme Tarihi:10.05.2010]

Emeklilik Gözetim Merkezi (2008). *Bireysel Emeklilik Gelişim Raporu*, <http://www.egm.org.tr/bes2008gr.asp>, [İndirme Tarihi:10.05.2010]

Emeklilik Gözetim Merkezi (2009). *Bireysel Emeklilik Gelişim Raporu*, <http://www.egm.org.tr/bes2009gr.asp>, [İndirme Tarihi:10.05.2010]

Korkmaz, Esfender. '*Sosyal Güvenlikte Yeni Yaklaşım: Bireysel Emeklilik*', İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 2006-21, 2007, İstanbul.

Oktayer, Nagihan ve Asuman Oktayer. '*Özel Emeklilik Fonlarının Finansal Piyasaların Gelişimine Etkileri*', Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: IX, Sayı: 11, 2007, 55-80.

Reasürör Dergisi. '*Özel Emeklilik Fonları: OECD Ülkeleri ve Türkiye Bağlamında Bir Değerlendirme*', 2008.